

Ensamvargen och flocken

En kvalitativ textanalys av svensk dagspress rapportering från
terrorattentaten i Nice och Oslo

Sammanfattning

Den här uppsatsen syftar till att ta reda på hur media rapporterar kring terrorattentat beroende på om terroristen är muslim eller icke-muslim. Genom att använda sociologen Norbert Elias teori om Etablerade och outsiders har jag för avsikt att se huruvida media producerar och ökar skillnader mellan grupper genom sin rapportering. Två specifika attentat kommer att behandlas; terrorattentatet i Norge 2011 som utfördes av Anders Behring Breivik samt terrorattentatet i Nice 2016 som utfördes av Mohamed Lahouaiej Bouhel. Svensk tidningsmedia; Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet kommer att analyseras med hjälp av textanalys som metod. Resultatet visar att i tidningsartiklarna som analyserats har det gjorts en skillnad i rapporteringen. De benämner Mohamed Lahouaiej Bouhel specifikt som terrorist till skillnad från Anders Behring Breivik, vidare antyder artiklarna i större utsträckning att Anders Behring Breivik är en individ med psykiska problem och att hans attentat kan förklaras med det. Vidare kollektiviseras Mohamed Lahouaiej Bouhel och anses vara en del av ett kollektiv och därför utförde han terrorattacken i Nice. Det är dock problematiskt i förhållande till resultatet att Mohamed Lahouaiej Bouhel sköts ihjäl och inte greps och kunde ställas till svars för sin handling. Det har påverkat resultatet och diskussionen.

Nyckelord: terrorist, terrorattentat, kollektiv, individ, etablerade och outsiders

Antal ord: 8838

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	1
1.1	Inledning.....	1
1.2	Disposition.....	2
1.3	Syfte.....	2
1.4	Frågeställning	2
2	Metod	3
2.1	Urval.....	4
2.2	Datainsamling och bearbetning	4
2.3	Etiska överväganden.....	5
3	Teori.....	6
3.1	Orientalism	7
3.2	Högerpopulism och populism	7
3.3	Islam versus Islamism	9
3.4	Islamofobi.....	11
3.5	Lone wolf	12
3.6	Tidigare forskning	13
4	Medias rapportering.....	17
4.1	Resultat	17
4.2	Analys.....	20
4.3	Diskussion	22
4.3	Slutsats och vidare forskning	24
5	Referenser	25

1 Introduktion

1.1 Inledning

Med anledning av terrorattentatet i New York den 11 september 2001 har synen på krig, västvärldens makt och medias betydelse kommit att förändras. Efter terrorattentatet i New York förklarade president Bush krig mot terrorismen, vilket blev början till ett krig mot terrorn och terrorister.

Efter 11 september har det skett ett antal terrorattentat i västvärlden som har fått stor uppmärksamhet medialt och socialt. Både så kallade ensamvargar och terrorister med tydlig koppling till terrororganisationer har utfört terrordåd med ett flertal dödsoffer som följd. När media rapporterat om terrorattentat beskrivs och benämns terrorister på olika sätt. Med anledning av medias skillnad i sin rapportering kring terrorattentat har en stark rädsla och ökad populism växt fram. Synen på vems liv som är mer värdefullt än någon annans är mer påtagligt nu än tidigare. Vidare har det även skett en förändring i den samhälleliga diskursen kring terrorattentat och terrorister. Terrorism får allt mer utrymme i media på grund av de allt fler terrordåd som utförs. Genom sin rapportering har media stor makt att påverka det politiska klimatet, vilket bjuder in till diskussion om hur man ska förhålla sig till terrorister, främlingsfientlighet och acceptans.

Medias rapportering påverkar våra värderingar och vår syn på terrorism och terrorister. Terrorism och terrorattacker är ett aktuellt ämne som kommer att fortsätta vara aktuellt till dess att det finns en lösning på hur det går att förebygga terrorattentat, förebygga att människor ansluter sig till terrornätverk samt vilka juridiska konsekvenser det kan få för personer som deltagit i terrornätverk.

1.2 Disposition

Nedan följer syftet med uppsatsen samt frågeställningar för att förtydliga syftet. Vidare följer ett metodkapitel där uppsatsens material, metodologiska överväganden samt forskningsdesignen presenteras. Metodkapitlet följs av ett kapitel om den valda teorin samt hur och varför den är relevant för forskningsfrågan. Därefter kommer en bakgrund till ämnet som behandlar orientalism, högerpopulism, islam versus islamism. För att få större förståelse för den samhälleliga problematiken och debatten kring det valda ämnet följer en beskrivning av begreppet lone wolf- ensamvarg varefter det följer ett avsnitt som behandlar tidigare forskning. Avslutningsvis presenteras resultatet av medias rapportering, diskussion, slutsats och förslag på vidare forskning i ämnet.

1.3 Syfte

Syftet med studien är att undersöka om det finns skillnader mellan nyhetsrapporteringens framställning av muslimska och icke-muslimska terrorister i den svenska dagspressen.

1.4 Frågeställning

1. Gör media skillnad i sin rapportering av muslimska och icke muslimska terrorister?
2. Hur rapporterar media om individer kontra kollektiv?

2 Metod

Uppsatsen kommer att genomföras med hjälp av textanalys. Textanalys används för att få en översikt över strukturella fenomen i samhället. Genom att använda sig av textanalys är det alltså möjligt att analysera och studera texter som är såväl hand skrivna, tryckta som källor som arkiverats (Frejer&Thornberg 2009:137). Genom att välja ut artiklar som för studiens syfte och frågeställningar är relevant kan författaren genomföra en objektiv och tydlig tolkning med hjälp av textanalys som metod (Frejer&Thornberg 2009:138). Kvalitativ textanalys innehåller tre olika dimensioner som kan användas när textanalys genomförs. I det här arbetet används den tredje dimensionen. Fokus ligger där på att förstå hur texten beskriver samhället som är aktuellt för arbetet. I arbetet analyseras hur journalister i nyhetstidningar uttrycker sig angående terrorismisstänkta och terrororganisationer. Genom denna dimension är det möjligt att undersöka om det finns skillnader i rapporteringen av muslimska och icke-muslimska terrorister (Frejer&Thornberg 2009:140). Bergström och Boréus menar att tolkningen av en text har stor betydelse oavsett vilken text som analyseras eftersom det finns olika syften med textanalysen. Dock skiljer sig analysen beroende på vilken text som analyseras. I detta fall fokuseras det på samhällstexter (Bergström&Boréus 2012:30). Metoden valdes utifrån att den är lämplig att använda vid textanalys och har förmåga att hantera olika sorters texter. Med anledning av att syftet med studien var att undersöka skillnaden i rapporteringen av terrorister gjorde bedömningen att den valda metoden var lämplig.

2.1 Urval

Artiklarna som analyserats är hämtade från Dagens Nyheter, Expressen, Aftonbladet och Svenska Dagbladet. Artiklarna valdes ut utifrån det att de för syftet hade en relevant rubrik och ingress. Artiklar med terroristens namn och orden massmördare, terrorist, psykiskt sjuk, ensamvarg och/eller mördare i rubrik eller ingress valdes. När artiklarna räknades sorterades även ett stort antal bort då de befanns ha liknande information som någon annan artikel eller inte var relevanta för syftet. Det gjordes för att möjliggöra olika vinklar och tolkningar. Efter att artiklarna sorterats utifrån rubrik och ingress kategoriserades de ytterligare genom att varje artikel från respektive dagstidning lästes igenom ytterligare en gång för att notera hur journalisten beskriver terroristen i sin text, det vill säga som enskild individ eller som en del av ett kollektiv. Under den delen av processen låg fokus på huruvida journalisten fortsatte att benämna terroristerna vid de specifika ord som använts i rubriken och ingressen samt vad journalisten har lagt vikt vid i sin rapportering. Exempelvis om det har varit av betydelse att rapportera om hur platsen där attentatet planerats eller hur terroristens umgänge och livshistoria ser ut. I och med det steget av analysen noterades vilka ord som användes mest frekvent. Därefter var det möjligt att göra en jämförelse av hur dagstidningen förklarade och beskrev terroristen och dess aktioner. De valda tidningarna är de med störst upplagor i Sverige och därmed också störst påverkan på flest antal personer, dessutom har tidningarna olika politiska åskådningar, vilket kan ha betydelse för resultatet.

2.2 Datainsamling och bearbetning

Datainsamlingen genomfördes med hjälp av Retriever via Lunds Universitet och Universitetsbiblioteket. Två specifika attentat valdes ut för att begränsa materialet. Aktuella sökord var: terrorist, Norge, terrorattentat, Anders Behring Breivik, Nice, Mohamed Lahouaiej Bouhel. Sökningen begränsades genom datuminställning. Tidningsartiklarna som valts ut och analyserats har publicerats de närmaste dygnet efter det att respektive attentat har ägt rum, och rapporterat från det att attentatet

äger rum och ett dygn fram; Nice 14/7-15/7 2016 och Oslo 22/7-23/7 2011. Tidsperioden har valts ut för att få så färsk nyheter som möjligt, samt för att eventuellt kunna se hur tidningsrubrikerna ser ut närmast efter attentatet. Vidare har detta gjorts för att undersöka om det finns något strukturellt system för hur terroristerna benämns i anslutning till attacken och om journalisterna drar några generella slutsatser innan experter och poliser uttalat sig om attentatet. Det finns många relevanta artiklar om attentatet i Norge, men färre om attentatet i Nice. Det kan bero på att Norge ligger nära Sverige och också på att det var ett omfattande och utstuderat attentat som därför fick mycket uppmärksamhet. Det skulle även kunna bero på att Anders Behring Breivik överlevde attentatet. En genomgång av artiklarna gjordes och de som bedömdes som relevanta plockades ut, varefter sökningar gjordes via Google och respektive tidnings hemsida. Samma sökord och datum användes på hemsidorna och på Google som tidigare vid sökning på retriever. Denna sökning gav ytterligare relevanta artiklar. I studien har 13 artiklar om attentatet i Nice och 15 artiklar om attentatet i Norge analyserats.

2.3 Etiska överväganden

När en forskningsfråga ska besvaras är det av största vikt att ha i åtanke etiska dilemman som eventuellt kan komma att bli aktuella och som kan kräva vissa etiska överväganden. Framförallt understryks detta i forskningsarbeten som inkluderar intervjuobjekt och informanter som med anledning av forskningsprojektet riskerar att fara illa på ett eller annat sätt. I denna uppsats bör etiska överväganden tas i beaktande när problemet undersöks och beskrivs. Relevanta och humana formuleringar bör användas för att undvika att förminska och avhumanisera människorna som beskrivs (Denscombe 2009:193). I min analys har jag valt att benämna de två terroristerna vid namn eftersom jag anser att det är inhumant att endast benämna dem som ett begrepp, även om de är och uppfattas som terrorister. Eftersom de är dömda för dåden och tidigare är namngivna i media finns det ingen anledning att avhumanisera dem genom att inte skriva ut deras namn.

3 Teori

Den teori som kommer att användas i arbetet är utvecklad av sociologen Norbert Elias och hans figuration Etablerade och Outsiders. Teorin utvecklades ursprungligen efter en studie som gjordes på 60-talet i en engelsk förort till London, i syfte att se om den valda orten hade en högre andel ungdomsbrottslighet än andra engelska förorter. Under åren som studien genomfördes minskade brottsligheten markant i förorten, dock kvarstod bilden av området som studerades som brottsbelastat och kriminellt. Människorna i området ansågs vara sämre och området ansågs vara smutsigare, farligare och sämre i jämförelse med andra områden. För en utomstående person som aldrig varit i området tidigare fanns inga tydliga markörer för att området skiljde sig från andra, varken vad gäller klass, renlighet, etnisk bakgrund eller (o)ordning (Elias 2010:9). Tesen Elias framhåller är att sammanhållning mellan två grupper är baserade på vilken maktställning respektive grupp har (Elias 2010:10)

Teorin är relevant för arbetet eftersom syftet är att ta reda på om svensk dagspress rapportering av muslimska och icke-muslimska terrorister skiljer sig åt och om rapporteringen ökar skillnaden mellan grupper. Elias använder sig av två centrala begrepp som har betydelse för hans teori och som gjorde teorin lämplig för arbetet. För att förstå Elias teori använder han begreppen ”etablerade” och ”outsiders”. Den etablerade gruppen förhåller sig till de redan skrivna normer och regler som finns för samhället. Den etablerade gruppen jämför sig med den nya gruppen människor som är nyinflyttade och som inte känner till de lagar och regler som finns och som inte är etablerade i samhället och därför kallas för ”Outsiders” (Elias 2010:10). De nya invånarna uppfattades som en risk och ett hot mot den redan etablerade gruppen och dess samhälle med normer, levnadssätt och värderingar. Genom utfrysning från olika aktiviteter i samhället legitimerar den etablerade gruppen sin egen identitet och tillskriver sig egenskaper som ökar de etablerades maktstatus (Elias 2006:10). Skillnaden mellan grupperna upprätthålls genom det maktövertag som den etablerade gruppen förfogar över. Det var endast under arbetstid som de

etablerade beblandade sig med outsiders, i övrigt såg de ner på dem som grupp. Den etablerade gruppens sociala sammanhållning bygger på gemensamma normer, värderingar och minnen. Genom dessa faktorer skapas en sammanhållning som i sin tur ökar maktförskjutningen mellan den etablerade gruppen och outsiders. De nyinflyttade i stadsdelen förstod aldrig vad som skiljde dem från den redan etablerade gruppen då de ansåg sig vara likadana, ändå stigmatiserades de som dåliga människor (Elias 2010:10).

3.1 Orientalism

Orientalism är ett västerländskt synsätt som skapat en stereotyp bild av den islamiska världen, Mellanöstern och Asien. Genom västvärldens syn på och fördomar om hur Orienten ser ut har fördomarna ökat och människor i väst har stärkt sin kultur och identitet med hjälp av att förtala och undervärdera Mellanöstern. Orientalism används i västvärlden som ett sätt att kategorisera och kollektivisera människor från bland annat östra delar Asien genom att tillskriva dem egenskaper, utseenden, val av kläder och smycken, musik och kultur etcetera som något som är detsamma i hela den ovan nämnda regionen (Said 1977:5).

3.2 Högerpopulism och populism

De senaste två decennierna har högerpopulismen gått från att vara närvarande men inte påtagligt synlig till att växa sig stark och få inflytande över den nationella och internationella politiken i väst. Det som förenar många högerpopulistiska partier är att de har samma grundtanke om en etnisk nationalistisk stat som baseras på hur det såg ut i väst strax före och efter andra världskriget. Rydgren menar att staten ska stärkas genom att göra den mer etniskt homogen samt gå tillbaka till gamla traditionella värderingar. Den individuella friheten är sekundär och ska baseras på att den nationella känslan stärks. Högerpopulismen anklagar även den politiska, kulturella, sociala och ekonomiska eliten för att prioritera globalism och globalisering före den

egna staten samtidigt som de egna personliga intressena går före folkets röst och vilja. Den ”nya” radikala högern anses också vara främlingsfientlig samt vara emot etablissemang (Rydgren 2007:242-243).

Den radikala högern bygger även på idén om etno-pluralism vilket syftar till att alla raser eller etniska grupper är likvärdiga. Ideologin kommer från Nouvelle Droite- Den nya högern, en grupp intellektuella människor i Frankrike på 60- och 70-talet som hade för avsikt att stoppa den dominerande kulturella vänsterns framväxt. Trots detta menade Nouvelle Droite att invandrare inte skulle ha rätt att behålla och praktisera sin kultur i sitt nya hemland eftersom en blandning av de nya kulturella värderingarna skulle bidra till att de etniska normerna skulle dö ut, varför det var viktigt att hålla isär kulturerna. Ideologin använder sig av multikulturalism som ett sätt att påvisa en rådande rasism mot den egna rasen. Det största hotet mot den nationella och kulturella identiteten hos denna grupp är massinvandringen. Företrädare för ideologin anser att migranter från muslimska länder är det enskilt största hotet mot europeiska värderingar på grund av sin bristande förmåga att assimilera sig. Andra hot är bland annat EU och transnationella företag och institutioner (Mudde 2007:69-70, Rydgren 2007:244).

Det finns de som menar att populism som ideologi är den nya formen av radikal höger (Rydgren 2007:245-246). Dessa grupper delar upp samhället i två grupper; homogena människor och den korrupta eliten. Den senare gruppen består inte endast av eliten utan inkluderar även migranter och andra etniska minoriteter, det är en typisk världsuppfattning för populismen och det populistiska etablissemang enligt Cas Mudde, vilket också varit strategin som fört de radikala högerpartierna framåt (Rydgren 2007:245-246). Cas Mudde menar att en del av strategin och grunden till populisternas framgång baseras på att göra skillnad mellan olika människor, det vill säga en föreställning om ”vi och de”. För att kunna skapa ett ”vi” behöver vi skapa ett ”de” (Mudde 2007:63, Elias 2010:10). En del av taktiken hos högerpopulistiska partier är att kritisera de etablerade partierna för att fokusera på irrelevanta problem eftersom den största frågan för dem är konflikten; nationell identitet versus multikulturalism. Det populistiska etablissemang gör det möjligt för den radikala högern att nå framgång och enligt dem själva vara de riktiga förespråkarna för sann demokrati (Mudde 2007:64, Rydgren 2007:245-246).

Den populistiska radikala högern beskriver ”de” som fiender, något som är genomgående för världens radikala högerpopulister (Mudde 2007:64, Elias 2010:10). Staten och nationen är det primära för de radikala högerpopulisterna, och genom att fokusera på dessa två faktorer går det också att vidare kategorisera människor och tillskriva dem olika kännetecken och attribut för vilka som tillhör och är/får vara en del av nationen och vilka som är ”de andra” - alltså fiender (Mudde 2007:64, Elias 2010:10). Media har stämplats som fienden då de enligt populisterna bedriver en kupp som är kontrollerad, förvränger sanningen och är styrd av den politiska vänstern (Mudde 2007:67). Det politiska etablissemanget har blivit utpekad som bov i dramat i och med den som man uppfattar oansvariga flyktingpolitik som bedrivits. Detta menar den radikala populistiska högern har lett till att icke-europeiska muslimska immigranter kommit till Europa. Det är en särskilt utsatt och utpekad grupp som anses vara fienden, och stark främlingsfientlighet riktas mot denna minoritetsgrupp (Mudde 2007:66,68,70).

3.3 Islam versus Islamism

Början på den moderna islamismen kan spåras tillbaka till Osmanska imperiet och dess fall. Tre historiska händelser har påverkat hur den moderna islamismen uppkommit och utvecklats fram till idag. När profeten Mohammed dog år 632 skedde en splittring mellan de två muslimska grupperna; sunnimuslimerna ansåg att en ny profet skulle väljas medan shiamuslimerna ansåg att nästa profet skulle ärva sitt ämbete inom profetens familj. Båda falangerna fortsatte att utveckla olika politiska visioner av hur islam skulle se ut (EU 2014, Cleveland&Bunton 2009:13). År 1924 upplöstes Osmanska Kalifatet vilket i sin tur ledde till att ett vakuum bildades inom sunnipolitisk islam. Teoretiskt sett var kalifatet en stat (Ummah) som förenade alla muslimer och som styrdes med muslimska lagar och av en muslimsk ledare. År 1928 bildades Muslimska brödrskapet med Hassan Al-Banna i spetsen och som förespråkare för Egyptens islamisering. Muslimska brödrskapet hade en vision om att Egyptens sociala förnyelse skulle baseras på islamiska värderingar, långsiktigt genomföra traditionell islamisk lag inom rättsväsendet samt begära att all utländsk ockupation av muslimska länder skulle upphöra. Al-Banna ansåg det önskvärt att

islamiseringen skedde gradvis och framåtsträvande genom välgörenhet och information. Vidare är detta också vad som idag är en gren av sunniislam. Den revolutionära sunni-islam uppstod 20 år senare och etablerades av Sayyid Qutb. Hans världsbild innebar att det endast med våld går att störa de icke-muslimska makterna som ockuperade islamisk mark, och målsättningen var att upprätta en renodlad islamisk stat, ett ummah. Al-Banna, som var den framåtsträvande och mer taktiske ledaren, och den revolutionära och våldsbejakande Sayyid Qutb, symboliserar de två fraktioner som fått fäste och varit ledande för den moderna islamiseringen (EU 2014:2). Efter att Muslimska brödrskapet bildats, bildades Saudiarabien 1932, och blev då den första staten att basera sin existens på islam. Saudiarabien blev ledande inom oljeexport och kunde snabbt marknadsföra sig och sina muslimska falanger; wahabism och salafism (EU 2014:2).

En anledning till att islam idag är så fragmenterad har delvis att göra med den frånvaro av konsensus som råder mellan sunni- och shiamuslimer vilket i sin tur lett till att andra makter kunnat göra anspråk på islam, exempelvis IS som kallar sig sunnimuslimer men som inte har någon koppling till den sunnimuslimska tron (EU 2014:2). Att vara islamist innebär att vara en del av en politisk fundamentalistisk ideologi som strävar efter att legitimeras utifrån religionen islam. Islam och Islamism är inte synonymt med varandra. Några generaliseringar kring islamism går att göra, bland annat den att den är en antisemitisk, antiimperialistisk och anti-kapitalistisk ideologi som visar avsky mot väst och icke trogna (otrogna) (Washingtoninstitute.org 2010- Hämtad 170429).

Den huvudsakliga orsaken till varför islamism blivit ett omtalat och fruktat begrepp i västvärlden är Hizbollah och Al-Qaida som fått västvärlden att likställa islam och islamism (Strindberg&Wärn 2011:7). Till följd av ovan nämnda orsaker har antiislamistiska rörelser börjat gro och två huvudsakliga argument ligger till grund för hur retoriken används i antiislamistiska rörelser. Först och främst beskrivs islam och islamister som ett kollektiv och ett existentiellt hot mot Europa och västvärlden. Den kultur som icke-europeiska migranter bär med sig är inte förenlig med västvärldens värderingar och välfärdsstater, anser denna grupp. Den antiislamistiska rörelsen anser också att staten och den kulturella eliten förtrycker människorna. Fienderna är alltså den nationella eliten och muslimer. Vidare anser denna grupp inte att islam är en religion, snarare en politisk ideologi och att islam sakta håller på att infiltrera västvärlden med halal-produkter, muslimgetton, hedersrelaterat våld

och segregation mellan män och kvinnor. Den antiislamistiska rörelsen menar att invandringen från icke-västerländska länder kommer att leda till en upplösning av välfärdsstaten (Berntzen&Sanberg 2014:6).

3.4 Islamofobi

Hockenos skriver om den rådande islamofobin som sedan den arabiska våren bredd ut sig över stora delar av Europa. Den arabiska våren uppfattades av västvärlden som något positivt då länder som under en lång tid präglats av diktaturer och klan-samhällen påbörjade en demokratiseringsprocess. Trots den arabiska våren har terrororganisationer och våldsbejakande islamister fått fäste och förhindrat den önskade demokratiseringsprocessen. Detta har lett till den ökade islamofobin (Hockenos 2011:23). Islamofobin skulle enligt Hockenos inte fått fäste om det inte vore för mediernas skull efter terrorbådet 11 september. Förutom att muslimer som kollektiv stämplas som terrorister, blir kvinnor och barn återigen offer och används som starka argument för hur kontrollerande och ondskefull islam är.

Islamofobin uppfattas ofta endast råda inom den politiska högern och i högerextrema kretsar, men faktum är att denna syn breder ut sig och är allmänt förekommande inom olika politiska grupper och färger från höger till vänster (Hockenos 2011:23-24). Genom den utbredda synen på att islam är en intolerant religion legitimeras islamofobin (Ogan et al 2013:42). Att i media och i partiprogram uttrycka sig islamofobiskt har idag blivit socialt accepterat (Kallis 2015:31). Media har spelat en stor roll för hur den allmänna diskursen ser ut kring islamofobi samt för hur muslimer porträtteras i media och dagstidningar. Ogan et al skriver att även om attityden varierar i hårdhetsgrad går det generellt att säga att muslimer porträtteras utifrån stereotypiska bilder och anses vara ett hot mot säkerheten (Ogan et al 2013:29, Petersson 2006:51).

3.5 Lone wolf

Fenomenet lone wolf har fått ökad uppmärksamhet i vetenskapliga och akademiska texter; det finns de som hävdar att lone wolf är den framtida terroristen och en teori om att de kommer att ersätta den traditionella formen av terrorism. Lone wolf agerar ensam och tillhör inte någon organiserad grupp vilket gör det svårt för myndigheter och stater att upptäcka dem. Lone wolfs förmåga att åstadkomma attacker, i kombination med en ofta förekommande psykisk ohälsa och bristande socialt nätverk, underskattas. Lone wolfs existerar i olika politiska, fundamentala och extremistiska organisationer. Retoriken hos större sociala rörelser inspirerar lone wolfs och ligger till grund för den ofta extrema och fundamentala linje som lone wolf baserar sitt attentat på (Berntzen&Sandberg 2014:2) Spaaij sätter sig emot denna tolkning och menar att begreppet lone wolf används felaktigt i många avseenden. I denna artikel syftar lone wolf som begrepp till att skilja på terroraktiviteter som utförs individuellt och terroraktiviteter som utförts som en del av ett kollektiv, större organisationer eller som en del av en statlig institution som i någon mening använder sig av terrorverksamhet som krigsföring. Fokus menar Spaaij ligger på att snarare diskutera själva aktionen och huruvida den utförts ensam eller som i en del av en grupp/organisation än vad det faktiska målet och politiska ideologi terrornätverket eller individen har (Spaaij 2012:114). Det finns tre huvudsakliga faktorer för att definiera en lone wolf; de verkar individuellt, tillhör inte någon organiserad terrororganisation eller nätverk, deras mål är helt beroende av individens egen ideologi utan några direktiv eller krav från någon högre hierarkisk ordning (Spaaij 2011).

Diskussionen har förts mellan olika akademiker och det har inte alltid funnits en konsensus kring begreppet. Hoffman skriver i sin bok "Inside Terrorism" att för att kunna klassificeras som en terrorist måste det finnas en tillhörighet till en organisation med en tydlig struktur och en tydlig ledare. Hoffman har senare medgett att denna typ av terrorism visst utförs av individer utan krav från ledare och att lone wolf kan benämnas som terrorister då de utför politiskt våld (Spaaij, 2011). Anders Behring Breivik agerade som en lone wolf enligt Spaaij, vidare har det diskuterats om han varit en del av ett större europeiskt kristet militärt nätverk vilka lockar andra ensamvargar att utföra liknande attacker som Breiviks (Spaaij 2011). Lone wolf kan utföra attacker på egen hand men har inspirerats av och har även i

vissa fall stöd från större organisationer men är inte direkt en del av dessa. Breivik har deltagit i aktiviteter i en organisation som beskriver sig själv som en moderat, kulturkonservativ organisation. Breivik var även aktiv i andra högerextrema organisationer. De mest avgörande politiska dåd har skett av lone wolf mot före detta Amerikanska presidenter, dock är våldets dimension en avgörande faktor för om en attack är av terroristisk karaktär eller inte. Terrorism enligt Spaaij ska kommunicera ett större politiskt budskap för en större grupp människor eller organisation som ställer sig bakom aktionen. Har det med egenintresse att göra klassas det inte som terrorism. Jackson påpekar att syftet med användning av terror i huvudsak är att skapa en storskalig rädsla i samhället eller bland en befolkning för att främja politiska och ideologiska motiv, snarare än ett kriminellt eller personligt. Dock är skillnaden mellan kriminellt och politiskt syfte ibland otydlig. Även om handlingen kan vara lika, skiljer sig motiven i ett terrordåd från motiven till andra våldshandlingar (Spaij 2011).

3.6 Tidigare forskning

I boken *Stories About Strangers* av Bo Petersson har en studie gjorts över hur lokaltidningen i tre mindre samhällen i Sverige beskrivit och rapporterat om invandrare och utrikesfödda invånare. I samhällen där majoritetsbefolkningen inte har någon direkt kontakt med minoritetsbefolkningen har media en central roll för hur bilden av minoritetsbefolkningen uppfattas av övriga befolkningen, och skvaller och lögnar får också en avgörande roll för hur minoriteterna uppfattas (Petersson 2006:40). Till skillnad från nationell media fokuserar nyheterna på det lokala samhället, den lokala median återspeglar invånarnas miljöer och känslor samtidigt som de konstruerar och rekonstruerar dem (Petersson 2006:41). Det är inte ovanligt att smittsamma sjukdomar och kriminellt beteende i kombination rapporteras i västländsk media och riktas mot invandrare och flyktingar. Ett sådant fall var högt uppe på agendan för några år sedan, och det rapporterades anmärkningsvärt ofta om att förövaren var invandrare. Sociologen Mary Douglas har gjort framträdande studier på vad människor anser vara smutsigt och varför, och detta har lett till en förklaring

till varför minoritetsgrupper marginaliserats. Mary Douglas presenterar tre dominerande faktorer varav den första har att göra med mat som är annorlunda för oss, vidare följer en aggressiv och (o)kontrollerad syn på sex som inte stämmer överens med västerländsk syn på sexualitet. Den tredje faktorn innebär att främlingar utgör ett hot och en risk mot oss (Petersson 2006:46). Uppfattningar om beteenden som bildas av nyheter hjälper till att producera och avfärda vad som är och bör vara normativa beteenden för ett samhälles majoritetsbefolkning. Detta bidrar till att det redan finns mallar för vad som enligt normen är brott och kriminalitet och kan bidra ytterligare till vilka som är utanför samhället och vilka som tillhör majoriteten, ”den vanliga befolkningen”. Genom att titta på undersökningar om stereotyper som används för att avbilda invandrare går det att hitta framträdande exempel som tyder på att det konstiga, främmande och avvikande beteendet tenderar att förknippas med brott och andra typer av faror och hot (Petersson 2006:47). Invandrare beskrivs i termer av att vara annorlunda eller hotfulla. Den huvudsakliga nyheten är att minoriteter orsakar ekonomiska, sociala och politiska problem för majoritetsbefolkningen. Generellt handlar nyheterna om hot, våld, kulturella konflikter och aggressioner om minoritetsgrupper (Petersson 2006:47).

I en studie som gjorts av Ylva Brune angående hedersrelaterat våld framkom en syn på muslimska män som drivna av en stark kulturell känsla som bidrog till deras skoningslösa handlingar, samtidigt som muslimska kvinnor är passiva, hjälplösa offer som kontrolleras av kulturen. Brunns andra studie var en observation av svensk medias nyhetsrapportering av gängvåldtäkter i förorter. Om brottet utförts av invandrade män var det kulturella faktorer som bidrog till kvinnoförtrycket och förnedringen av kvinnor. Skillnaden blev markant när man tittade på förövare som hade svensk bakgrund eller tillhörde den svenska majoriteten. Då tillskrevs männen individuella egenskaper som bidragit till handlingen, exempelvis psykiskt sjukdom eller alkohol- och narkotikamissbruk. Av denna generalisering blir det en ond cirkel, där de som tillhör annan etnicitet (”outsiders”) än majoritetsbefolkningen (de ”etablerade”) är markant separerade och exkluderade från samhället (Petersson 2006:47-48, Elias 2010:10). Petersson tar även upp några stereotypa föreställningar om invandrare. Den första är att de utgör en risk och ett hot mot det etablerade samhället och majoriteten av befolkningen oavsett om det är genom kriminalitet,

smittsamma sjukdomar eller andra annorlunda kulturella och aggressiva handlingar. En annan fördom är att invandrare bidrar till ekonomisk instabilitet i landet. Vidare anses invandrare vara offer som är i behov av socialt och ekonomiskt stöd som i slutändan leder till att de blir en börda. Enskilda invandrare uppfattas tillhöra en del av ett kollektiv, vilket bidrar till en generalisering och att minoritetsbefolkningen tillhör samma kultur och erhåller samma sociala värderingar (Petersson 2006:48). Exotifiering är en tredje fördom som i början kan verka harmlös, men eskalerar snabbt om invandragruppen blir större. Då finns det risk för att de börjar etablera sig vilket i sin tur leder till att situationen blir okontrollerbar och minoritetsgruppen blir ett hot och en risk mot majoritetsbefolkningen (Petersson 2006:49).

I Peterssons bok framkommer det att i en dansk artikel som handlar om muslimer har journalisten kollektiviserat muslimer som grupp på ett enligt Petersson negativt och aggressivt vis. Artikeln syftade till att muslimer som grupp är ett hot och en risk mot den danska nationaliteten. I en annan artikel menade journalisten att muslimer som bokstavstolkar koranen är omöjliga att integrera i det danska samhället samt att islam inom en snar framtid kommer att ta över regeringsmakten i Danmark om det inte stoppas (Petersson 2006:51). I ytterligare en artikel oroade man sig för att Danmark var så infekterat av islam och dess religiösa traditioner att den danska armén skulle bli lidande när det är bönetid under dagen. I artikeln används ordet ”infekterade”, som om islam är en infektion som behöver tas om hand av hälso- och sjukvården, och att muslimer därmed är en börda för samhället (Petersson 206:52) Markaryds tidning har ett reportage om asylsökande där attityden mot dessa är främlingsfientlig och se dem som ett potentiellt hot/risk (Petersson 2006:57). Vidare skriver van Dijk att forskningsresultat visar att i samhällen vars majoritetsbefolkning är vit sker en reproduktion av rasism i medierna. Stereotyper och fördomar har varit centralt i medierapporteringen av olika mindre grupper med annan kulturell och etnisk tillhörighet (van Dijk 1991:10) Vidare poängterar van Dijk att mediernas roll och reproduktion av rasism i rapporteringen har att göra med strukturella problem som kan spåras till kolonialismen och den vita mannens dominerande makt över kulturella, ekonomiska och rättsliga samhällsinstitutioner som än idag inte brutits ner och moderniserats. Den starka gruppsammanhållningen hos majoritetsbefolkningen ökar klyftorna och stereotypa bilder av olika minoritetsbefolkningar i ett samhället (van Dijk 1991:48). Idag finns det likheter mellan diskurser om etnicitet och tidigare förståelser/tolkningar om ras. Ras var då en förklarande

faktor till besvärligt och avvikande beteende. Begreppen har ersatts med kultur, ett ord som i dag är starkt förknippat med etnicitet (Petersson 2006:46).

4 Medias rapportering

4.1 Resultat

Som vi kan läsa i dagstidningar och kvällspress använder sig media av storslagna rubriker för att locka läsare. Med sina slagkraftiga ord och formuleringar har de stor makt och kan skapa oro, stigmatisering och polarisering bland samhällets befolkning. Samhällsklyftorna ökar och hot och hat blir ett faktum och i värsta fall socialt accepterat. Detta bekräftas även i tidigare forskning gjord av Teun van Dijk (1991:41). Som resultatet visar har man i samtliga tidningsrubriker och ingresser valt att inte benämna Anders Behring Breivik explicit för terrorist. För att förklara Breiviks attentat används ord som terrorattack, terrorattentat, massaker, terrordåd och massmord. Anders själv beskrivs som en enstöring och en gärningsman som vill förklara sig och sina handlingar. Anders Behring Breivik nämns vid namn en eller fler gånger i samtliga tidningsartiklar. I artiklarna förklaras terrordådet händelseförlopp, och man beskriver den plats där dådet planerades. Man citerar polisens insatsledare som säger att det är galenskap och svårt att förstå att ett terrorattentat planerats på en sådan idyllisk plats. Det kan också härledas till den valda teorin om Etablerade och Outsiders och synen på bra och dåliga, fina och mindre fina områden (Elias,2010:9). Det skulle vidare kunna ha en förklaring till polisens undran över att attentatet planerades på en idyllisk och vacker plats (Elias,2010:9). SvD har gått ut med nationalitet efter det att Norges justitieminister gjort ett uttalande om att Anders Behring Breivik är etnisk norsk. Vidare handlar artiklarna om hur säkerheten mot attacker utifrån kan stärkas, och hur ett monster som Breivik har kunnat skapats i Norge. SvD skriver:

”Han är på skälig grund misstänkt för försök att destabilisera och förstöra grundläggande samhällsfunktioner och om att sprida skräck bland befolkningen”

Journalisten beskriver Anders Behring Breivik som en låginkomsttagare och att han tillhör den grupp av män som i många fall begår brott och blir brottslingar på grund av psykisk ohälsa ”och annat”. Stort fokus ligger på Anders Behring Breiviks personliga och individuella problem. Psykolog Ulf Åsgård har intervjuats av Expressen, han beskriver Anders Behring Breivik som en person som drivs av hat, frustration och maktlystnad och en önskan om att bli sedd och berömd. Fokus på Anders Behring Breiviks psykiska ohälsa bidrar till att hans handlingar i viss mån kan förklaras med hans möjliga personlighetsstörningar; narcissistisk och psykopat (Petersson 2006:47-48).

Journalisten fortsätter med att skriva om svårigheterna för Norge att förstå och acceptera att den ”trolige gärningsmannen” faktiskt är en etnisk norrman som begått detta avskyvärda terroråd. Journalisten avslutar med att fråga sig hur man hittar de ensamma männen och hur det går att förebygga att de skaffar sig vapen. Det går att göra en jämförelse med Ylva Brunnes studie i Bo Peterssons bok, där de kriminella männen som hade etnisk svensk bakgrund tillskrevs egenskaper som var individuella, de var ensamma, led av psykisk ohälsa var missbrukare och så vidare (Petersson 2006:47-48). Anders Behring Breivik skildras som högerextrem utan att de lägger någon större vikt eller vidare värdering vid det. Här kan man jämföra med diskursen om etnicitet och föregående förklaring om ras som i det fallet var en orsak och faktor till avvikande beteende. Begreppen har ersatts av kultur som idag ofta förknippas med etnicitet, och som då skulle kunna tolkas som att eftersom det är en etnisk norsk man så är det allvarligt, men det är en situation som går att hantera (Petersson 2006:46).

Expressen skriver om de fynd som gjorts på internet och det manifest Anders Behring Breivik skrivit och hur han ingående har beskrivit hur han tillverkat bomben, samt hans lögn om att han driver en grönsaksfarm och hans rädsla för att bli upptäckt. Expressen skriver om vad Anders Behring Breivik är anhållen för, men han omtalas inte som en terrorist. Polisen har fått frågan om det är förvånande att attacken inte utfördes av en islamistisk extremist. Polisen har svarat att inget överraskar då människan är en mycket komplicerad varelse.

I två olika tidningar som har analyserats har journalisterna benämnt Mohamed Lahouaiej Bouhel som terrorist i rubriken och/eller i ingressen. Vidare beskrivs

han som gärningsman, ensamvarg och massmördare. Hans dåd beskrivs som terrorattack, terrorattentat, jihadistisk attack, lastbilsdåd och terrorism. Mohamed Lahouaiej Bouhel nämns vid namn i samtliga tidningar utom en. Eftersom Mohamed Lahouaiej Bouhel utförde sin terrorattack med hjälp av en lastbil förekommer också uttryck som ”Lastbil rammade folkmassa”. I en av artiklarna beskrivs hur attacken gick till, vad lastbilen innehöll och att Mohamed Lahouaiej Bouhel sköts till döds av poliser samt att han själv avlossade skott innan han dog. Artikeln handlar även om hur många som dödades och hur många som skadades. Vidare sammanfattas Mohamed Lahouaiej Bouhels liv kort, det framkommer att han var känd av polisen sedan tidigare men inte hade visat några tecken på att ha kopplingar till terrorrörelser. En granne beskriver honom som en fanatisk islamist som inte alls var religiös.

Terrorexpert Anders Ranstorp beskriver i en av artiklarna hur attentatet har skett, och vad som talar för och emot att det är ett terrordåd. Ranstorp uttrycker sig väldigt försiktigt och är noga med att poängtera att det i ett sådant här läge inte går att dra förhastade slutsatser. Han jämför Mohamed Lahouaiej Bouhel med Anders Behring Breivik och berättar att det lika gärna kan röra sig om en ensamvarg som har kopplingar till eller fått inspiration från en större organisation (Berentzen&Sanberg 2014:2). Ranstorp berättar att det finns vissa tecken som lutar åt att det rör sig om ett jihadistiskt dåd eftersom IS lobbade för att ta till alla tillgängliga medel för att åstadkomma ett dåd. SvD har tagit del av franska medier som beskriver Mohamed Lahouaiej Bouhel som en ensamvarg. Journalisten skriver även att familjen och nära släktingar har förhörts, vilket skulle kunna tyda på att det finns en misstanke om att även familjen kan vara inblandad, då en typisk fördom är att kollektivera en hel grupp (Petersson 2006:48).

I en av artiklarna skriver man även om hur många som dödades och sårades och poängterar hur många av offren som var barn. Terrorforskaren Hans Brun understryker att det viktigaste är att ta reda på om Mohamed Lahouaiej Bouhel var ensam eller om han hade kumpaner. Ranstorp och Brun är överens om att dådet tyder på våldsbejakande islamistisk terrorism, medan de är försiktiga med att uttala sig om huruvida Mohamed Lahouaiej Bouhel tillhör en islamistisk terrororganisation eller inte. Frankrikes premiärminister gjorde ett uttalande om att Mohamed Lahouaiej Bouhel förmodligen har en koppling till islamistiska organisationer ”på ett eller annat sätt”.

Expressen skriver att Mohamed Lahouaiej Bouhel var en hustrumisshandlare och att han var känd av polisen sedan tidigare för vapen- och våldsbrott. Det kan relateras till Ylva Brunes studie och fördomar om icke-europeiska män som aggressiva och hotfulla samt deras våldsamma uppträdande mot kvinnor (Petersson 2006:47-48, van Dijk 1991:10). Vidare har journalisten använt sig av stereotypa bilder och fördomsfulla meningar för att beskriva och förklara Mohamed Lahouaiej Bouhels agerande (van Dijk 1991:10). I rubriken har Expressen skrivit ”Här bodde misstänkte terroristen” och visat en bild på Mohamed Lahouaiej Bouhels hus. Vidare skriver Expressen i en artikel ”Terroristen Mohamed Lahouaiej Bouhel”. Området där Mohamed Lahouaiej Bouhel bodde beskriver en av tidningarna som ett medelklassområde, men poängterar också att hans hyreshus är nedgånget. Som Petersson skriver finns en fördom om att minoritetsbefolkningen är en social och ekonomisk börda. (Petersson 2006:49). DN skriver också att Mohamed Lahouaiej Bouhel av grannar och bekanta beskrivs som en ensling. Underförstått; han var annorlunda, och därför kunde han begå ett terrorbrott, ett synsätt som Petersson beskriver i sin studie (Petersson 2006:47). I och med resultatet kanske det eventuellt går att dra någon slutsats om att vissa dagstidningar har en strukturell syn och förutfattad mening om vissa grupper av människor.

4.2 Analys

Norbert Elias utgår i sin tes från att samhällen är uppdelade i primärt två grupper, etablerade och outsiders. Efter att ha gått igenom resultatet går det att se kopplingar mellan dagens samhälle och teorin som uppsatsen bygger på. I resultatdelen har jag först presenterat resultat av artiklarna om Anders Behring Breiviks attentat i Norge och Mohamed Lahouaiej Bouhels attentat i Nice, Frankrike. Det är intressant att se skillnaderna i rapportering kring de två terroristerna. Till att börja med har Anders Behring Breivik inte benämnts specifikt som terrorist, vilket däremot Mohamed Lahouaiej Bouhel har gjort. Det är även intressant att polisens insatsledare är förbluffad över att Anders Behring Breivik planerat sitt attentat i en sådan idyllisk miljö, vilket överensstämmer med en syn som existerar i samhällen där vi gör skillnad på vad som är fina och mindre fina områden. Vidare kan det diskuteras hur vi

värderar fina och upprustade hus och områden samt vad det sänder för signaler till oss när vi befinner oss i ett fint och idylliskt område och sedan åker till en förort i miljonprogrammet. Eftersom det är en vit man som genomfört dådet och planerat det på en vacker plats finns det redan en syn på att i fina och idylliska områden bor det bra människor. Vidare är det då också förutbestämt att i de fula områdena är det förutsägbart att det bor kriminella människor och att brott företrädesvis planeras och begås där, vilket överensstämmer med beskrivningen av Mohamed Lahouaiej Bouhels förfallna och nedgångna hus (Elias 2010:9). Vidare går det att se skillnad i nyhetsrapporteringen på så vis att Anders Behring Breivik tillskrevs individuella faktorer som orsak till att han utförde vansinnesdådet (Berntzen&Sandberg 2014:2, Petersson 2006:47-48). En annan skillnad som kan vara problematisk i denna studie och för att besvara syftet är att Anders Behring Breivik kunde gripas levande, vilket har lett till att förhör kunnat genomföras och åtal kunnat väckas mot honom. Mohamed Lahouaiej Bouhel sköts ihjäl av polisen, vilket innebar att han aldrig kunde ge någon förklaring till sina skäl för att utföra dådet. Anders Behring Breiviks dåd förklarades i media på ett ”vänligt” sätt. Man väjde för orden terror och terrorism vilket gjorde att förklaringen till dådet blev ”mildare”. Därmed gick det att tolka Anders Behring Breiviks dåd mer som ett vansinnesdåd än som en terrorattack, till skillnad från Mohamed Lahouaiej Bouhels attentat som bland annat beskrevs med orden jihadistisk attack som har en avsevärt mer negativ och ondskefull klang och associeras till islam. Det gick inte att utläsa av de specifika artiklar som analyserats om Anders Behring Breiviks familj och släkt förhördes med anledning av hans terrordåd, medan detta var fallet med Mohamed Lahouaiej Bouhel, vilket skulle kunna tolkas som om hans familj och släkt står för samma normer och värderingar som han själv (Petersson 2006:48, Said 1977:5).

En likhet i rapporteringen är att journalisterna avslöjade nationaliteten på dem båda. I vissa artiklar förklarades dåden och gärningsmännen likartat med ord som terrordåd, terrorattentat, massmördare, gärningsmän och ensamvargar.

Man kan spekulera i huruvida polisens svar till journalisterna blivit annorlunda om det varit en islamistisk extremist som utfört dådet i Norge. En likhet mellan de båda dåden är att barn drabbades, vilket man dock har lagt större vikt vid rapporteringen kring dådet i Nice än i Norge. Det är intressant att notera att trots att erkända terrorforskare varit återhållsamma i sina spekulationer om vad som låg bakom dåden,

uttalade sig Frankrikes premiärminister väldigt tydligt om att Mohamed Lahouaiej Bouhel hade kopplingar till terrororganisationer. Terrorexperter som uttalat sig om de båda dåden har jämfört de båda terroristerna och benämnt dem som ensamvargar och att det inte är helt otroligt att deras dåd kan beskrivas och förklaras ur ett ensamvarg-perspektiv (Berntzen&Sandberg 2014:2).

4.3 Diskussion

Något som är problematiskt i studien är att de båda attentaten skiljer sig åt när det gäller vittnesuppgifter. Eftersom det fanns många fler vittnen till attacken i Nice än den i Norge, skiljer sig rapporteringen åt med anledning av det. Det undgår mig inte att fundera över om vittnen på Utöya kunde beskriva gärningsmannen på ett annat sätt än vittnen i Nice, vilket också skulle kunna bidra till att rapporteringen blir olika. Det är dock en spekulering. Jag har inte tagit reda på någon bakgrund om journalisterna vilket i och för sig skulle kunnat vara intressant. Eftersom det finns vittnen går det också att skapa sig en uppfattning av gärningsmannen och eventuellt hur hans agerande gått till och varför. I fallet Nice blir det mer ett antagande av vilken typ av gärningsman det är och med anledning av att han dessutom sköts ihjäl måste också allmänheten lita på polis, myndigheter och journalister för att ta reda på vad som hänt. Vidare blir detta även problematiskt för rättsväsendet; man kan spekulera i om det på grund av att Anders Behring Breivik inte sköts ihjäl också skapas en uppfattning om att han ändå är ”mänsklig” eftersom han trots allt lät sig gripas. Fortsättningsvis är det problematiskt att det faktum att syftet med en islamistisk terrorattack är att skada så många som möjligt och sedan dö som martyr kan bidra till en uppfattning om att det är meningslöst att ställa honom till svars för sina avskyvärda handlingar. Det är förståeligt att polisen sköt Mohamed Lahouaiej Bouhel eftersom han öppnade eld. Men kunde de ha valt att endast skada och sedan gripa gärningsmannen? Är hans röst inte värd att lyssna på? Det går dock inte att förutsätta att Mohamed Lahouaiej Bouhel över huvud taget skulle ha pratat med polisen. Kriget mot terrorism kommer även fortsättningsvis att vara en eldstrid till dess man finner en lösning på hur det på bästa sätt går att gripa en person.

Det är intressant att se att psykologer, men inte terrorexperter, har kommenterat Anders Behring Breiviks attack. När det gällde Mohamed Lahouaiej Bouhel var det istället terrorexperter som fick uttala sig, inte någon psykolog. När handlingar förklaras med psykologiska orsaker finns problemet hos individen, när en kollektivisering av människor görs förutsätts däremot att en hel grupp människor står för samma värderingar.

Det går också att diskutera det faktum att journalisterna i de tidningar som använts i detta arbete fokuserat så mycket på att Mohamed Lahouaiej Bouhel dödade 10 barn. Denna typ av fokus bidrar till att ytterligare förstärka den redan hemska bild som finns av Mohamed Lahouaiej Bouhel som finns. Detta fokus saknas i Breiviks fall, trots att han aktivt sökt upp barn och ungdomar för att skjuta ihjäl dem på grund av deras politiska tillhörighet. En eventuell förklaring till skillnaden skulle kunna vara att Anders Behring Breivik åstadkom två terrorattentat och att fokus låg på regeringsbyggnaden.

Något som också är intressant att diskutera är ansvaret för yttrandefrihet. Att leva i ett land med yttrandefrihet och att ha möjligheten att vinkla sina åsikter hur man vill är ett privilegium. Dock kan man i den här studien se hur det faktiskt finns en skillnad i nyhetsrapporteringen kring terrorister beroende på etnisk bakgrund. Efter att ha gått igenom tidigare forskning stärks jag i min uppfattning om att det är mer legitimt att ha högerextrema än islamistiska motiv för sina terrorhandlingar, även om högerextremism naturligtvis är långt ifrån accepterat. Det är också olyckligt med den okunskap som råder om skillnaden mellan islamister och muslimer, vilket leder till att alla muslimer får klä skott för våldsbejakande islamisters handlande.

Ytterligare en skillnad i rapporteringen kan bero på att Mohamed Lahouaiej Bouhel utförde sin attack med en lastbil och på så sätt kunde meja ner många människor samtidigt och på så sätt göra stor skada. Dock går det inte att komma ifrån att det i dagens främlingsfientliga klimat, precis som van Dijk skrivit i sin artikel (1991:41,48), är socialt accepterat att vara främlingsfientlig och islamofob i så pass stor utsträckning att det blivit ett problem och därmed också skapar ett hårt politiskt klimat där en stor oskyldig befolkning blir anklagad, och därmed också måste visa att de tar avstånd från terrorhandlingar. Som jämförelse behöver inte alla kristna ta avstånd från terrorhandlingar trots att Breivik sympatiserade med ett kristet högerextremt parti.

4.3 Slutsats och vidare forskning

Under arbetets gång har jag varit så fokuserad på att besvara min forskningsfråga att jag helt uteslutit att diskutera den ur fler än ett perspektiv, vilket bidrar till en svaghet i arbetet. Trots det kan jag konstatera att medierapporteringen skiljer sig åt mellan de två attentaten. Att dra några direkta slutsatser är ändå inte möjligt eftersom det finns frågor som inte blivit besvarade. Resultatet hade kunnat se annorlunda ut om fler artiklar hade granskats och rapporteringen från attentaten hade följts under längre tid. Om Mohamed Lahouaiej Bouhel inte skjutits ihjäl kanske utgången blivit en annan, likaså om Anders Behring Breivik skjutits ihjäl. Det vet vi inte, och kommer heller inte att få reda på. Att det finns åsikter och beteenden som inte är normativa är oundvikligt, dock hör våldshandlingar och åsikter som uppmuntrar till våld inte hemma i ett demokratiskt samhälle.

Under arbetets gång stötte jag på många frågor som jag gärna skulle vilja fördjupa mig i. Till exempel hur medierapporteringen om dessa attentat såg ut på andra håll i Europa, och hur man där rapporterar om terrorism.

Det är också oundvikligt för mig att låta bli att fundera över den relativa acceptans som råder kring högerextremism och populism. Det har fått mig att fundera över vidare forskning kring detta, samt över offentliga personers makt att påverka den politiska opinionen kring dessa frågor. Vissa kändisar och framgångsrika personer har många människors stöd och kan därmed vara med att påverka. Vidare skulle det vara intressant med en studie om på vad det finns för eventuella lösningar på att när/om det sker ett terrorattentat igen och tillfälle fås kunna gripa en person som begått en terrorattack, liksom Anders Behring Breivik. Det är en väldigt svår fråga som skulle kräva mycket tid och efterforskning för att ens kunna ge ett litet resultat. Dock är det av största vikt att diskutera hur man nationellt och internationellt hanterar terrorism och terrorister. Sociala medier ger stort utrymme för organisationer att underblåsa terrorverksamhet, aktiviteten där kan också bidra till ökad rasism och främlingsfientlighet. Hur kan man förebygga att parallella samhällen bildas och vad har det för betydelse för uppkomsten av våldsbejakande extremism?

5 Referenser

Andersson Lundberg, Hannes , Ek, Henrik , Israelsson, Linette , Micu, Patrik , Frid, Simon. 2016. Terrorattack i Nice- lastbil mejade ner folk. Expressen. 14 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/EXPRESSEN/Terrorattack%20i%20Nice%20-%20lastbil%20mejade%20ner%20folk%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20170513.webarchive> (Hämtad 17-05-13)

Ask,Erik. 2011. Ögonvittne: Jag är övertygad om att det var två personer som sköt. Dagens Nyheter. 23 juli.

<http://www.dn.se/nyheter/varlden/ogonvittne-jag-ar-overtygad-om-att-det-var-tva-personer-som-skot/> (Hämtad 16-04-28)

Bergin, Erik. 2016. Minst 84 döda i lastbilsdåd – tio barn bland offren. Svenska Dagbladet. 14 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/SvD/Minst%2084%20döda%20i%20lastbilsdåd%20-%20tio%20barn%20bland%20offren%20%7C%20SvD%20170513.webarchive> (Hämtad 17-05-13)

Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Berntzen, Lars Erik & Sandberg, Sveinung (2014). Terrorism and Political Violence. *The Collective Nature of Lone Wolf Terrorism: Anders Behring Breivik and the Anti-Islamic Social Movement*. Department of Political and Social Sciences , European University Institute , San Domenico di Fiesole , Italy Department of Criminology and Sociology of Law , University of Oslo , Oslo , Norway Publicerad online: 5 Februari 2014. DOI:10.1080/09546553.2013.767245

Cleveland, William L. & Bunton, Martin P. (2009). *A history of the modern Middle East*. 4. ed. Boulder, Colo.: Westview Press

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Dijk, Teun Adrianus van (1991). *Racism and the press*. London: Routledge

Elias, Norbert & Scotson, John L (2010). *Etablerade och outsiders*. 2. utök. och rev. uppl. Lund: Arkiv

El- Mochantaf, Christer , Boström, Towe. 2016. 31-åringens hem söks igenom av fransk polis. Expressen. 15 juli. <file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/EXPRESSEN/31-åringens%20hem%20sökts%20igenom%20av%20fransk%20polis%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20170517.webarchive> (Hämtad 17-05-17)

EU-rapport (2014). http://www.iss.europa.eu/uploads/media/Brief_28_Islamism.pdf (Hämtad 17-04-29)

Falkehed, Magnus. 2016. Här bodde misstänkte terroristen i Nice. Expressen. 15 juli. <file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/EXPRESSEN/Här%20bodde%20den%20misstänkte%20terroristen%20i%20Nice%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20170513.webarchive> (Hämtad 17-05-13)

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. 1. uppl. Stockholm: Liber

Hockenos, Paul (2011). *Europas risning islamophobia* (Hämtad 17-07-22)

Högström, Erik & Rydén, Jenny. 2011. Ander Behring Breivik, 32, anhållen för attackerna i Norge. Expressen. 23 juli. <file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Expressen-%20juli%202011%20närmsta%20dygnet/Anders%20Behring%20Breivik,%2032,%20anhållen%20för%20attackerna%20i%20Norge%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Kallis, Aristotle (2015). *Islamophobia in Europe: The Radical Right and the Mainstream*. Lancaster University, UK. Insight Turkey. Vol.17 / No. 4. Pp.27-37.

Lagerwall, Katarina. 2016. Terrorforskare: Mycket tyder på att Nice-attacken var terror. Dagens Nyheter. 15 juli. <http://www.dn.se/nyheter/varlden/terrorforskare-mycket-tyder-pa-att-nice-attacken-var-terror/> (Hämtad 17-05-13)

Lindahl, Björn. 2011. Norge vaknade till en mardröm. Svenska Dagbladet. 23 juli. <file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/SvD-juli%202011%20samma.närmstadygnet/Norge%20vaknade%20till%20en%20mardröm%20%7C%20Björn%20Lindahl%20%7C%20SvD%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Löfroth, Simon , Holmberg, Kalle , Lagerwall, Katarina , Svahn, Clas. 2016. Lastbil rammade folkmassa i Nice- många döda. Dagens Nyheter. 14 juli. <http://www.dn.se/nyheter/varlden/lastbil-rammade-folkmassa-i-nice-manga-doda/> (Hämtad 17-05-17)

Mannheimer, Lasse. 2011. Anders Behring Breivik erkänner. Dagens Nyheter. 23 juli. <http://www.dn.se/nyheter/varlden/anders-behring-breivik-erkanner/> (Hämtad 16-04-28)

Mudde, Cas (2007). *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press

Mutallab, Abdul Umaru (2010). Washington institute, Policy Analysis. 27 januari. <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/muslims-vs.-islamists>. (Hämtad 2017-04-29)

Nilsson Nannini, David. 2011. Vittnen beskriver en andra gärningsman. Aftonbladet. 23 juli. <file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Aftonblad-juli%202011%20närmsta%20dygnet/Vittnen%20beskriver%20en%20andra%20gärningsman%20%7C%20Terrorrådet%20i%20Norge%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Aftonbladet%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Ogan, Christine, Lars Willnat, Rosemary, Pennington and Manaf Bashir (2014). *The rise of the anti-Muslim prejudice: Media and Islamophobia in Europe and the United States*. International Communication Gazette 2014 76: 27, originally published online 10 October 2013.

Olofsson, L Hans. 2011. Anders, 32, la ut sin terrorplan på nätet. Expressen 23 juli. <file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Expressen-%20juli%202011%20närmsta%20dygnet/Anders%20Behring%20Breivik,%2032,%20anhållen%20för%20attackerna%20i%20Norge%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Petersson, Bo (2006). *Stories about strangers: Swedish media constructions of socio-cultural risk*. Lanham, MD: University Press of America

Rydgren, Jens (2007). *The Sociology of the Radical Right*. Department of Sociology, Stockholm University, Stockholm, Sweden.

Said, Edward W. (1978). *Orientalism*. 1. ed. New York: Pantheon Books

Skarin, Anna. 2011. Vittnet: Två gärningsmän. Expressen. 23 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Expressen-%20juli%202011%20närmsta%20dygnet/Vittnen:%20Två%20gärningsmän%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Skarin, Anna. 2011. Polisen: han vill förklara sig. Expressen. 23 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Expressen-%20juli%202011%20närmsta%20dygnet/Anders%20Behring%20Breivik,%2032,%20anhållen%20för%20attackerna%20i%20Norge%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Spaaij, Ramon (2012). *Understanding lone wolf terrorism : global patterns, motivations and prevention : SpringerBriefs in Criminology* [Elektronisk resurs]. Springer Netherlands

Stenquist, Victor. 2011. Här planerade han massmord. Aftonbladet. 23 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Aftonbladet-juli%202011%20närmsta%20dygnet/Här%20planerade%20han%20massmord%20%7C%20Terrorrådet%20i%20Norge%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Aftonbladet%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Stenquist, Victor , Sommerstein, Max. 2016. Gärningsmannen tidigare känd av polisen i Nice. Aftonbladet. 15 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/AFTONBLADET/Gärningsmannen%20tidigare%20känd%20av%20polisen%20i%20Nice%20%7C%20Aftonbladet%20170513.webarchive> (Hämtad 17-05-13)

Stiernstedt,Jenny , Pirttisalo, Jani. 2016. 31-åringen var chaufför och känd av polisen. Svenska Dagbladet. 15 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/SvD/31-åringen%20var%20chaufför%20och%20känd%20av%20polisen%20%7C%20SvD%20170517.webarchive> (Hämtad 17-05-17)

Strindberg, Anders & Wärn, Mats (2011). *Islamism*. Polity press

Sundberg, Marit. 2011. Psykolog: Det är som att skjuta på en sittande fågel. Expressen. 23 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Expressen-%20juli%202011%20närmsta%20dygnet/Psykolog:%20Det%20är%20som%20att%20skjuta%20på%20en%20sittande%20fågel%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

Sundberg, Marit. 2011. Han ville angripa makteliten. Expressen. 23 juli.

<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Expressen-%20juli%202011%20närmsta%20dygnet/%22Han%20ville%20angripa%20mak-teliten%22%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Expressen160428.webarchive>
(Hämtad 16-04-28)

Svahn, Clas. 2016. En ensamvarg som aldrig hälsade. Dagens Nyheter. 15 juli.
<http://www.dn.se/nyheter/varlden/en-ensamvarg-som-aldrig-halsade/> (Hämtad 17-05-13)

Tagesson, Sofia. 2011. Anders, 32, misstänks ligga bakom dåden. Aftonbladet. 23 juli.
<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Breivik/Aftonbladet-juli%202011%20närmsta%20dygnet/Anders,%2032,%20miss-tänks%20ligga%20bakom%20dåden%20%7C%20Nyheter%20%7C%20Aftonbladet%20160428.webarchive> (Hämtad 16-04-28)

TT. 2011. SvD rapporterade direkt. Svenska Dagbladet. 22 juli.
<http://www.svd.se/svd-rapporterade-direkt/om/varlden> (Hämtad 16-04-28)

TT. 2011. Behring Breivik gav upp utan strid. Dagens Nyheter. 23 juli.
<http://www.dn.se/nyheter/varlden/bering-breivik-gav-upp-utan-strid/> (Hämtad 16-04-28)

Thornéus, Ebba , Sjölund, Jill , Carlén, Linnea och Hagberg, Sebastian. 2016. Många döda efter att lastbil körde in i folkmassa i Nice. Aftonbladet. 14 juli.
<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/AFTONBLADET/Attacken%20i%20Nice:%20Minst%2084%20personer%20döda%20efter%20att%20lastbil%20körde%20in%20i%20folkmassa%20%7C%20Aftonbladet%20170513.webarchive> (Hämtad 17-05-13)

Thornéus, Ebba. 2016. Expert: Tyder på jihadistisk attack. Aftonbladet. 15 juli.
<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/AFTONBLADET/Terror-expert:%20Tyder%20på%20att%20jihadister%20låg%20bakom%20attacken%20i%20Nice%20%7C%20Aftonbladet%20170513.webarchive> (Hämtad 17-05-13)

TT. 2016. Expert: Bär terrorörelsers signum. Svenska Dagbladet. 15 juli.
<file:///Users/hannamouazzen/Desktop/Nice/SvD/Expert:%20Bär%20terrorrörelsers%20signum%20%7C%20SvD%20170517.webarchive> (Hämtad 17-05-17)

